

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โคเนื้อเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ความนิยมและความต้องการบริโภคเนื้อโคภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อในปัจจุบันจึงปรับเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงเชิงธุรกิจมากขึ้น เกษตรกรมีรูปแบบการเลี้ยงอย่างจริงจัง เลือกใช้พันธุ์ที่เหมาะสมต่อรูปแบบการผลิต และมีการวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ ทำให้เนื้อโคที่ได้มีคุณภาพดีกว่าเดิม และสามารถทดแทนเนื้อโคคุณภาพดีที่นำเข้าจากต่างประเทศได้

สถานการณ์โคเนื้อของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยมีจำนวนโคเนื้อ 6,426,853 ตัว ลดลงจากปี พ.ศ. 2552 ร้อยละ 25.23 เนื่องจากเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ เป็นเหตุให้ราคาโคเนื้อมีความผันผวน เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการเลี้ยงโคเนื้อ มีการเลิกเลี้ยงเป็นจำนวนมาก เกษตรกรบางรายต้องลดจำนวนโคในฟาร์มลงเพื่อให้ยังคงอยู่ได้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2554 จำนวนโคเนื้อได้เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 2.43 เป็นจำนวน 6,583,106 ตัว เนื่องจากราคาโคเนื้อสูงขึ้นเป็นที่ต้องการของตลาด เป็นผลเนื่องมาจากการขาดแคลนโคเนื้อในปีที่ผ่านมา ทำให้เกษตรกรที่ยังคงเลี้ยงโคเนื้อ มีต้นทุนการเลี้ยงที่สูงขึ้น และเกษตรกรที่สนใจการเลี้ยงโคเนื้อวิตกกังวลความเสี่ยงในการเลี้ยงโคเนื้อ สำหรับจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนโคทั้งหมด 261,911 ตัว เป็นโคเนื้อพื้นเมืองและโคลูกผสมพื้นเมือง 144,805 ตัว โคพันธุ์และโคลูกผสม 107,109 ตัว และเป็นโคขุน 9,997 ตัว จำนวนโคเนื้อมากเป็นอันดับ 5 ของประเทศรองจากจังหวัดนครราชสีมา ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และสุรินทร์ตามลำดับ โคเนื้อในจังหวัดกาญจนบุรีคิดเป็นร้อยละ 4.08 ของจำนวนโคเนื้อทั้งหมดในประเทศไทย ระบบการตลาดโคเนื้อในจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ในตลาดระดับกลาง และตลาดระดับล่าง ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี มีทั้งการเลี้ยงแบบขังคอกและการเลี้ยงแบบปล่อยฝูง ในการเลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอกเป็นการเลี้ยงระยะสั้น 3-4 เดือน คุณภาพของเนื้อจึงอยู่ในตลาดระดับกลาง ตลาดระดับล่างคือโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และเป็นรูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่ในจังหวัดกาญจนบุรี การเลี้ยงโคเนื้อในแต่ละรูปแบบอาศัยปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกันในโคเนื้อแบบขังคอกต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่อยู่ที่ ค่าพันธุ์โค อาหารข้น และอาหารหยาบ ซึ่งเป็นต้นทุนเงินสด

การจัดการการผลิตโคเนื้อแต่ละรูปแบบนั้นมีการจัดการที่แตกต่างกัน การศึกษาถึงสภาพการผลิต ต้นทุน ผลตอบแทน ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตโคเนื้อทั้ง 2 รูปแบบ จะเป็นแนวทางในการเลือกรูปแบบการผลิตโคเนื้อที่เหมาะสมกับทรัพยากรและระบบการจัดการการผลิตลดปัญหาอุปสรรคในการจัดการฟาร์ม และเป็นแนวทางให้เกษตรกรผู้สนใจในการทำฟาร์มโคเนื้อได้นำการเปรียบเทียบรูปแบบการผลิตใช้ในการตัดสินใจของเกษตรกรต่อไป

ผู้ทำวิจัยเองประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อรูปแบบขังคอกอยู่ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ได้เล็งเห็นสภาพปัญหาในการจัดการผลิตโคเนื้อทั้ง 2 รูปแบบ ทั้งแบบขังคอกและแบบปล่อยฝูง ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงสภาพการผลิตในปัจจุบันของเกษตรกร ทั้งในสภาพการผลิตโคเนื้อแบบขังคอกและโคเนื้อแบบปล่อยฝูง ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาปัญหา และทำความเข้าใจการจัดการการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการฟาร์มมากขึ้นลดการขาดทุนอันเนื่องจากราคาโคเนื้อที่ผันผวน และสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงโคเนื้อกันมากขึ้น

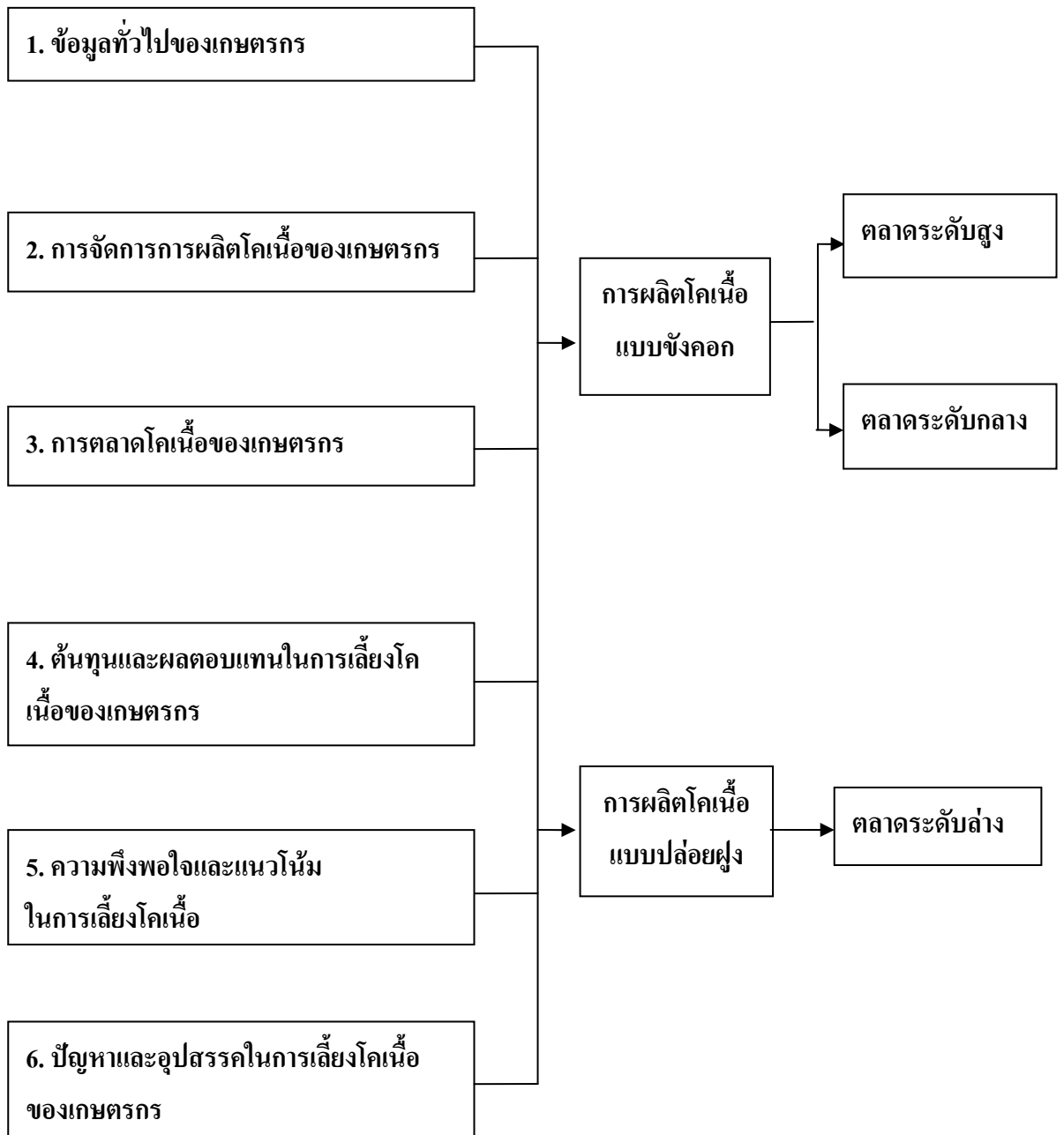
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและการจัดการโคเนื้อของเกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อแบบขังคอกและโคเนื้อแบบปล่อยฝูง

2.2 เพื่อศึกษาการตลาด ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตโคเนื้อแบบขังคอกและโคเนื้อแบบปล่อยฝูง

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความพึงพอใจและแนวโน้มการผลิตโคเนื้อในอนาคตของเกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อแบบขังคอกและโคเนื้อแบบปล่อยฝูง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการการผลิตโคเนื้อแบบขังคอกและโคเนื้อแบบปล่อยฝูง ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ การจัดการการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร การตลาดโคเนื้อ ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงโคเนื้อ ความพึงพอใจและแนวโน้มในการเลี้ยงโคเนื้อ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอกและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในฟาร์มขนาดกลาง (โคเนื้อจำนวน 20 - 50 ตัว) เนื่องจากเป็นขนาดฟาร์มของเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดกาญจนบุรีทั้งแบบขังคอกและแบบปล่อยฝูง ข้อมูลผู้เลี้ยงโคเนื้อจากปศุสัตว์อำเภอเมืองกาญจนบุรีจำนวน 158 ราย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 ราย

4.3 ขอบเขตพื้นที่ ขอบเขตพื้นที่ 9 ตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ตำบลวังเย็น ตำบลลาดหญ้า ตำบลบ้านเก่า ตำบลเกาะสำโรง ตำบลปากแพรก ตำบลแก่งเสี้ยน ตำบลท่ามะขาม ตำบลวังดั่ง และตำบลหนองหญ้า

4.4 ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ในรอบปีการผลิต ตั้งแต่ มกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2553

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 โคเนื้อ หมายถึง โคที่เกษตรกรเลี้ยงไว้เพื่อการบริโภคเนื้อ

5.2 การผลิตโคเนื้อแบบขังคอก หมายถึง การเลี้ยงโคโดยจำกัดพื้นที่ให้อยู่ในโรงเรือนตลอดเวลา ได้รับอาหารหยابและอาหารข้นค่อนข้างต่อเนื่องเต็มที่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้โคเจริญเติบโตให้เนื้อที่มีคุณภาพดี หรือที่นิยมเรียกกันว่า โคขุน

5.3 การผลิตโคเนื้อแบบปล่อยฝูง หมายถึง การเลี้ยงโคแบบปล่อยให้โคหากินอย่างอิสระตามธรรมชาติ โดยไล่ต้อนโคตามทุ่งนา แปลงหญ้าสาธารณะ ในช่วงกลางวันและต้อนกลับในเวลากลางคืน ทั้งนี้มีการให้อาหารเสริมบ้างเป็นครั้งคราว

5.4 ตลาดระดับล่าง หมายถึง ตลาดที่จำหน่ายเนื้อโคที่มาจากโคพื้นเมือง และโคลูกผสมพื้นเมือง ผู้ซื้อในตลาดระดับล่าง คือ ผู้ที่ซื้อเนื้อจากเขียงเนื้อในตลาดสดทั่วไปและโรงงานทำลูกชิ้น

5.5 ตลาดระดับกลาง หมายถึง ตลาดเนื้อโคที่มาจากเนื้อโคขุน ส่วนใหญ่เป็นโคลูกผสมพันธุ์บราห์มัน และลูกผสมชาโรเลส์ ที่เลี้ยงขุนระยะ 4 - 6 เดือน ผู้ซื้อในตลาดระดับกลางคือ ผู้ที่ซื้อเนื้อจากตลาดสดขนาดใหญ่ จนถึงซูเปอร์มาเก็ตในห้างสรรพสินค้า

5.6 ตลาดระดับสูง หมายถึง ตลาดเนื้อโคมาจากโคขุนระดับสูง ได้แก่ โคเนื้อพันธุ์ลูกผสมที่มีสายเลือดยุโรป เช่น โคขุนสหกรณ์ปศุสัตว์โพนยางคำ สหกรณ์โคเนื้อกำแพงแสน สหกรณ์ปศุสัตว์หนองสูง เลี้ยงขุนระยะ 8 - 12 เดือน ผู้ซื้อในตลาดระดับสูงคือ ผู้ซื้อเนื้อที่เน้นความนุ่มของเนื้อเป็นสำคัญ นำไปทำอาหารประเภทสเต็ก โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ

6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เป็นแนวทางในการจัดการการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรผู้เริ่มต้นในการทำฟาร์มโคเนื้อ และเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพอยู่ในปัจจุบัน

6.2 เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจการเลี้ยงโคเนื้อ ทราบถึงการจัดการผลิตโคเนื้อในปัจจุบันของเกษตรกร

6.3 เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการผลิตโคเนื้อของภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป